

Statenmededeling

Onderwerp

Landelijke (financiële) afspraken Openbaar Vervoer sector m.b.t. de coronacrisis

Datum

16 juni 2020

Documentnummer

GS: 4710534

PS: 4724389

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

de landelijke (financiële) afspraken die in het Nationaal OV Beraad (NOVB) zijn gemaakt met de staatssecretaris van I&W, de decentrale OV-autoriteiten en de OV-bedrijven met betrekking tot de coronacrisis en de gevolgen van deze afspraken voor de provincie Noord-Brabant.

Aanleiding

Zoals reeds in eerdere statenmededelingen op [18 maart](#) en [20 april](#) aangegeven heeft de coronacrisis – naast het vele persoonlijke leed – ook een stevige impact op het openbaar vervoer, zowel voor de medewerkers werkzaam in deze sector, reizigers als de OV-bedrijven. Tijdens de door het Kabinet uitgeroepen ‘intelligente lockdown’, vanaf half maart, werd het openbaar vervoer bestempeld als vitale sector, zodat andere vitale sectoren (zorg, voedselvoorziening, water, telecom, etc.) voor werknemers bereikbaar zouden blijven. Tegelijk riep het Kabinet op om alleen noodzakelijke reizen met het OV te maken. Dit leidde tot grote reizigersuitval, nadat het openbaar vervoer zich de afgelopen jaren zeer goed ontwikkelde met een groei van meer dan 10% in de afgelopen 5 jaar.

Daarmee ontstonden met name bij vervoersbedrijven ook direct grote financiële tekorten, omdat de meeste bedrijven voor een groot deel zelf verantwoordelijk zijn voor hun opbrengsten. Vanaf half maart werd intensief overleg gevoerd in het NOVB (Rijksoverheid, OV-bedrijven, Decentrale OV-autoriteiten) over deze tekorten en hoe deze opgevangen kunnen worden. Hierover is inmiddels consensus bereikt. Met deze statenmededeling informeren wij uw Staten over de gemaakte afspraken en de impact hiervan voor de provincie Noord-Brabant.

Bevoegdheid

Het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant is krachtens artikel 20 lid 2 van de Wet personenvervoer 2000 (Wp2000) bevoegd tot het verlenen, wijzigen of intrekken van concessies voor openbaar vervoer. De

provincie is vanuit die hoedanigheid onderdeel van de gemaakte afspraken. Uw staten kunnen kennis nemen van deze afspraken vanuit uw controlerende rol.

Datum

16 juni 2020

Documentnummer

GS : 4710534

PS: 4724389

Kernboodschap

1. *Het Kabinet maakt tot eind 2020 zo'n 1,5 miljard euro vrij om te zorgen dat het OV kan blijven rijden en mensen veilig kunnen reizen.*

De coronacrisis heeft grote impact op het openbaar vervoer. Voor het personeel ontstond onduidelijkheid en een gevoel van onveiligheid (waardoor onder meer de buurtbussen tijdelijk stopten met rijden), reizigers werd verzocht alleen van het OV gebruik te maken als het strikt noodzakelijk was en voor OV-bedrijven ontstonden in rap tempo grote financiële tekorten. Het openbaar vervoer is een vitale sector, die Nederland de afgelopen maanden mede draaiend heeft gehouden en die voor veel mensen onmisbaar is. Daar staat tegenover dat reizigersaantallen fors zijn gedaald terwijl OV-bedrijven juist extra kosten maken omdat het materieel, stations en haltes moesten worden aangepast om te blijven voldoen aan de door het RIVM opgelegde richtlijnen.

In NOVB-verband is de afgelopen maanden zeer intensief gesproken over hoe om te gaan met de financiële implicaties van corona voor het OV. Wekelijks bestuurlijk overleg en intensieve voorbereidingen van de ambtelijke werkgroep hebben uiteindelijk geleid tot een financieel akkoord o in het NOVB van 5 juni jl. De afspraken komen in hoofdlijnen op het volgende neer:

- Het Rijk stelt voor het OV een beschikbaarheidsvergoeding beschikbaar voor de periode vanaf maart. Deze vergoeding maakt geen onderscheid tussen bedrijven, en ook niet tussen vormen van concessies (bijv. als het gaat om opbrengstverantwoordelijkheid. Er is sprake van een vergoeding van in elk geval 93% en maximaal 95% van het verschil tussen reële kosten die concessiehouders maken om de 'beschikbaarheid te garanderen' en de overblijvende opbrengsten die daar de komende tijd tegenover staan (reizigersinkomsten, concessiesubsidies, Studenten OV-opbrengsten, NOW-regeling etc). De concessiehouders leveren een eigen bijdrage van 5% en maximaal 7%. Deze regeling zal vooralsnog gelden tot eind 2020 waarbij de situatie vanaf 2021 onderwerp van bespreking in NOVB-verband is.
- Het rijk neemt tevens de meerkosten in verband met de genomen coronamaatregelen en het invoeren van het zogenoemde 'OV-protocol corona' voor haar rekening.
- Het rijk zal, indien noodzakelijk in verband met liquiditeiten bij vervoerbedrijven, specifieke voorschotten verlenen.
- Vervoersbedrijven zien af van winsten, dividenden en bonussen zo lang de beschikbaarheidsvergoeding loopt, en laten ook geen ontvangen subsidiemiddelen vanuit de beschikbaarheidsvergoeding 'afvloeien' naar (buitenlandse) aandeelhouders.

- Vervoerders zijn verantwoordelijk voor het realiseren van een zo optimaal mogelijke dienstregeling gegeven de vereisten ter voorkoming van verdere verspreiding van het corona-virus. De dienstregeling wordt daartoe in samenspraak met de decentrale OV-autoriteit geoptimaliseerd, afhankelijk ook van de effecten van andere flankerende maatregelen, zoals de spreiding van lestijden van onderwijsinstellingen.
- Decentrale OV-autoriteiten stellen hun volledige OV-exploitatiesubsidie voor 2020 beschikbaar. Dit betekent dat de decentrale OV-autoriteiten bij de eindafrekening 2020 hun concessiehouders vergoeden voor de dienstregeling als waren de in verband met corona vervallen ritten wel gereden, e.e.a. verder met in achtneming van de concessievoorwaarden.

Datum

16 juni 2020

Documentnummer

GS : 4710534

PS: 4724389

2. In NOVB-verband zijn nadere afspraken gemaakt tussen OV-autoriteiten onderling op het gebied van 'coronaproof' haltevoorzieningen, sociale veiligheid en handhaving.

Naast de overwegend financiële afspraken met het Rijk is in NOVB-verband tevens besproken dat de decentrale OV-autoriteiten en de OV-bedrijven de infrabeheerders (waaronder gemeenten) desgewenst zullen ondersteunen voor wat betreft zaken als 'de lining en signing' naar, op en bij haltes en (regionale) stations. Ook zijn de decentrale OV-autoriteiten actief betrokken bij vraagstukken van sociale veiligheid en handhaving die in deze periode specifieke aandacht behoeven.

3. Samen met de vervoerders, het reizigersoverleg en diverse andere partijen (zoals gemeenten en onderwijsinstellingen) blijven we de komende maanden werken aan een zo goed mogelijk OV in Brabant.

De gemaakte afspraken met het Rijk en de vervoersbedrijven geven zowel de provincie als de vervoersbedrijven de gewenste zekerheid om de komende periode Brabant bereikbaar te houden met het openbaar vervoer. In lijn met de landelijk aangekondigde maatregelen rijdt het OV in Brabant op dit moment weer een zo volledig mogelijke dienstregeling, waarbij er mogelijkheden zijn om flexibel in te springen daar waar de vraag toeneemt.

Er blijven echter veel restricties van kracht voor het OV. Het is daarom van belang om het OV gebruik te spreiden over de dag zodat drukte in de Brabantse bussen voorkomen kan worden. Komende weken wordt in samenwerking met diverse partijen, waaronder het reizigersoverleg (ROB) en Brabantse onderwijsinstellingen, onderzocht hoe het OV ook na de zomervakanties weer veilig haar functie kan vervullen als een groter deel van het onderwijs weer op locatie zal plaatsvinden.

4. De negatieve financiële gevolgen van de coronacrisis voor OV-bedrijven kunnen consequenties hebben voor de huidige Brabantse concessies en de nieuwe concessie West-Brabant.

De gemaakte afspraken geven weliswaar zekerheid op de financiële consequenties van de coronacrisis voor het lopende jaar, 2020. Desondanks geeft deze crisis nog veel onduidelijkheid, met name over de reizigersaantallen en daarmee samenhangende reizigersopbrengsten. Op basis van gesprekken met OV-bedrijven en andere OV-autoriteiten houden we er sterk rekening mee dat de coronacrisis behoorlijke (financiële) consequenties zal hebben voor de lopende en nieuw aan te besteden concessies zoals de concessie West-Brabant (en later Oost en Zuidoost-Brabant), waarvoor wij momenteel in samenwerking met de regio de voorbereidingen treffen. Welke effecten dit exact zijn is nog moeilijk in te schatten. Landelijk wordt door samenwerkingsverband DOVA een marktverkenning opgestart naar de gevolgen van Corona voor de huidige concessies en nieuw aan te besteden concessies. Bij de voorbereiding van de concessie West zullen we dit onderzoek betrekken. Via de Statenwerkgroep en de voortgangsrapportage Gedeelde Mobiliteit is Maatwerk houden we uw Staten hiervan op de hoogte.

Datum

16 juni 2020

Documentnummer

GS : 4710534

PS: 4724389

Consequenties

1. *De gemaakte afspraken behoeven de komende weken nadere uitwerking.*
In essentie is er consensus bereikt over hoe de inkomstenverliezen in de OV-sector worden opgevangen. Dit neemt niet weg dat een aantal afspraken, met name de toegezegde vergoedingen vanuit het Rijk, nadere uitwerkingen behoeven. Dit betreft onder andere vragen als: hoe wordt de open boek nacalculatie ingericht en hoe dragen Rijk en provincies er zorg voor dat hun bovenbedoelde bijdragen binnen de Europese juridische kaders (bv. staatssteun) passen? Deze uitwerkingen zullen de komende weken in overleg met de NOVB-partners plaats hebben.
2. *De bijdrage van de provincie Noord-Brabant blijft binnen de vastgestelde begroting en heeft dus geen negatieve financiële consequenties.*
De Decentrale OV-autoriteiten hebben besloten om de vanwege corona niet gereden dienstregelingsritten toch aan de concessiehouders te vergoeden als waren het volgens concessie verreden ritten. Voor heel Nederland is een eerste inschatting dat hiermee voor alle decentrale OV-autoriteiten samen een bedrag van ongeveer 100 miljoen is gemoeid voor 2020. Deze bedragen passen budgettair dus wel binnen de goedgekeurde begrotingen van de afzonderlijke overheden omdat het gaat om reeds ingeboekte exploitatiesubsidies. Voor de provincie Noord-Brabant betekent dit dat we de reeds beschikbaar gestelde subsidies die we jaarlijks betalen, ongeveer € 90 miljoen, ook door blijven betalen. Voor 2020 zou dit betekenen, ervan uitgaande dat de komende maanden weer een volledige dienstregeling gereden wordt, dat we ongeveer € 7 miljoen subsidie betalen terwijl hier geen prestaties (dienstregelingsuren) tegenover staan.

Voor de langere termijn, bij het aangaan van een nieuwe concessie in West-Brabant (en later Oost en Zuidoost-Brabant) is het vanwege de

(financiële) onduidelijkheid wel mogelijk dat er consequenties zijn voor de reeds in de begroting opgenomen exploitatiesubsidies of voor bepaalde afspraken uit de Visie gedeelde mobiliteit.

Datum

16 juni 2020

Documentnummer

GS : 4710534

PS: 4724389

Europese en internationale zaken

geen

Communicatie

De afgelopen weken zijn door het ministerie van I&W een tweetal kamerbrieven verschenen nav de afspraken in het NOVB van [13 mei](#) en het akkoord van afgelopen [5 juni](#).

Het [OV-protocol](#) dat op dit moment geldig is voor de OV-sector is ook digitaal na te lezen.

Vervolg

Samen met onze vervoerders blijven we inspelen op de actuele ontwikkelingen in het OV. Via het NOVB continueren we overleg met mede OV-autoriteiten, OV bedrijven en het Rijk over de invulling van de maatregelen als gevolg van Corona en eventuele afspraken voor 2021 e.v. Bovendien bezien wij de consequenties van de crisis op het traject van de concessie West-Brabant. Wanneer wij hierover meer duidelijkheid hebben informeren wij uw Staten hierover.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer G.P.C. Mennen, (06) 18 30 31 36,
gmennen@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw E. Vergroesen (06) 18303058,
evergroesen@brabant.nl